

Οδοιπορικό σε σημαίνοντα προσκυνήματα της Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου

[/ Οδοιπορικά - Προσκυνήματα / Ορθόδοξη πίστη](#)

Την Τρίτη, 30 Ιουλίου 2013, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος, με τη συνοδεία τριών κληρικών και ενός ιεροψάλτου από τη Μητροπολιτική περιφέρεια Μόρφου, τέλεσαν μικρή προσκυνηματική περιοδεία σε σημαντικά παλαιά προσκυνήματα, που ανήκουν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία της Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου.

Πρώτος σταθμός της ιεραποδημίας αυτής υπήρξαν τα ιερά σπήλαια των αγίων Βαρνάβα και Τίμωνος, πλησίον του ευλογημένου χωριού Βάσα Κοιλανίου, στην

οποία και υπάγονται. Και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για ταφικά σπήλαια-κοιμητήρια ρωμαϊκής περιόδου, λαξευτά στον βράχο, στην ίδια πλευρά του λόφου εκείνου, τα οποία σε μεταγενέστερη περίοδο λειτούργησαν ως χριστιανικά ασκητήρια.

Στο πρώτο κατά σειράν σπήλαιο διήλθε το ησυχαστικό στάδιο και τελειώθηκε ασκητικά ο όσιος Βαρνάβας, ένας από τους πολλούς αγίους, που ήλθαν από τη Συροπαλαιστίνη κατά τη βυζαντινή περίοδο στο νησί μας. Στο όνομά του ήταν αφιερωμένος ναός και Μονή στη σημερινή Βάσα, που δυστυχώς γκρεμίστηκαν το 1897, για να κτισθεί στη θέση τους ο σημερινός ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Στον ναό τούτο, όπου θησαυριζόταν αρχικά, μετακομισθέν από το σπήλαιο, ολόκληρο το ιερό σκήνος του οσίου Βαρνάβα, σήμερα φυλάσσεται η αγία του κάρα σε ιδιαίτερη αργυρή παλαιότερη λειψανοθήκη, ενώ σε άλλη σύγχρονη ευρίσκεται μέρος των ιερών του λειψάνων. Στον αυτό ναό φυλάσσονται και δύο παλαιές του εικόνες, μία του 15ου αι. και άλλη του 19ου αι.

Στο σπήλαιο του Οσίου Βαρνάβα υπήρχαν αρκοσόλια (τοξωτοί τάφοι ρωμαϊκής περιόδου, λαξευτοί στο βράχο), μόλις όμως διακρινόμενα σήμερα, ένεκα μεταγενεστέρων επεμβάσεων διεύρυνσης του σπηλαίου, για λειτουργία του ως ναού. Στην οροφή μάλιστα το σπήλαιο τούτο χρήζει στερέωσης, ένεκα ρωγμών.

Μετά λοιπόν από σύντομη προσκύνηση στο σπήλαιο του Οσίου Βαρνάβα, η συνοδεία μετέβη στο επόμενο, του Αγίου Τίμωνος, όπου, με τη μέριμνα του αγαπητού εφημερίου της Βάσας, π. Νικολάου, τελέστηκε πανηγυρική Ακολουθία Όρθρου και Θείας Λειτουργίας, προς τιμήν του αγίου Τίμωνος, κατά μετάθεση της ημέρας μνήμης του από τις 28 Ιουλίου, επειδή εφέτος συνέπεσε ημέρα Κυριακή, στην 30η του ιδίου μηνός. Τη Θεία Λειτουργία τέλεσε ο Αρχιμανδρίτης Ιάκωβος Καλογήρου, ψαλλόντων του Πανιερωτάτου και της συνοδείας αυτού. Στην Ακολουθία, που τελέσθηκε με κατανυκτική μεγαλοπρέπεια, παρέστη και μικρός αριθμός πιστών, οι πλείστοι των οποίων μετέσχον εν τέλει και των Αχράντων Μυστηρίων.

Αναφορικώς προς το πρόσωπον του ενταύθα τιμωμένου αγίου, εικόνα του οποίου (16ου αι.) φυλάσσεται στον ως άνω ναό του Ευαγγελισμού Βάσας, πρόκειται προφανέστατα περί του αποστολικού άνδρα, μαθητού και συνοδίτου των αποστόλων Βαρνάβα και Μάρκου, αρχικά νεωκόρου σε ειδωλείο στον Κρομμυακίτη (σημ. Κορμακίτη), ο οποίος φαίνεται ότι ετελειώθη ασκητικώς ενταύθα (περισσότερα για το πρόσωπο του αγίου Τίμωνος μπορεί κάποιος να διαβάσει στο σχετικό λήμμα στον τομέα «Αγιολογία» της παρούσης ιστοσελίδος). Το εν λόγω σπήλαιον, εν αντιθέσει προς το του Οσίου Βαρνάβα, διατηρήθηκε σχεδόν ανέπαφο, στην αρχική κατάστασή του. Σ' αυτό σώζονται άριστα τρία αρκοσόλια.

Μετά την Ακολουθία, η συνοδεία μαζί με τους πιστούς μετέβησαν για λίγο και πάλιν στο σπήλαιο του Οσίου Βαρνάβα, καθώς και στον παρακείμενο ωραιότατο νεόδμητο ναό του, και κατόπιν στην φιλόξενη οικία του καλού π. Νικολάου στη Βάσα, όπου έτυχαν αβραμιαίας φιλοξενίας.

Στη συνέχεια, η εκ Μόρφου συνοδεία με τον π. Νικόλαο (foto f) και ορισμένους από την ομήγυρη των πιστών συνέχισαν την προσκυνηματική οδοιπορία τους. Αρχικώς επισκεφθήκαμε τον μεγαλοπρεπή ναό του αποστόλου Φιλίππου στο Άρσος, όπου μας υποδέχθηκε φιλοφρόνως ο καλός της κώμης εφημέριος π. Μιχαήλ, εξάγοντας προς προσκύνηση λειψανοθήκη με ιερά λείψανα του αποστόλου Φιλίππου. Αξιοσημείωτη εδώ η μεγάλων διαστάσεων μοναδική προσκυνηματική εικόνα του αποστόλου Φιλίππου, που συντηρήθηκε πριν μερικά χρόνια, χρονολογούμενη γύρω στο 1280, με παραστάσεις-μικρογραφίες περιμετρικά από τον Βίο του. Μετά την τέλεση υπό του αγίου Μόρφου συντόμου Παρακλήσεως, επισκεφθήκαμε τον ναΐσκο επ' ονόματι της αγίας Μαριάμνης, αδελφής του αποστόλου Φιλίππου, προσαρτημένο στον εν λόγω ναό, που έχει διαμορφωθεί σε Σκευοφυλάκιο, όπου σημαίνοντα παλαιά εκκλησιαστικά εκθέματα.

Μετά από μικρό αναψυκτικό κέρασμα στο παρακείμενο κέντρο, ευγενή προσφορά του αγαπητού Κοινοτάρχη Άρσους, μεταβήκαμε για προσκύνηση του ναού και τάφου του παρά την Ποταμιού ασκητικώς τελειωθέντος οσίου Μνάσωνος. Το σπουδαιότατο τούτο εκκλησιαστικό μνημείο, του οποίου άρχισε από του έτους 2008 η συντήρηση και κατά το δυνατόν αποκατάσταση από το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, ενεποίησε σε όλους ιδιαίτερη εντύπωση. Κάτω από τόν επιμήκη εκεί μονόχωρο ναό (χρονολογούμενο περ. στον 15ο αι.) ευρίσκεται ταφική σήραγγα, όπου και ο τάφος (κενοτάφιο) του οσίου Μνάσωνος (αρκοσόλιο). Η πρόσβαση στην υπόσκαφη ταφική τούτη κρύπτη γίνεται μέσω κλίμακας στα δυτικά του ναού, ενώ στο ανατολικό άκρο της σήραγγας υπάρχει άλλη κλίμακα, οδηγούσα στην έξοδο, δίπλα από το Ιερό. Η υπόγεια δίοδος έχει στο ανατολικό άκρο της οροφής αεραγωγό-φωταγωγό. Υπάρχει αρκετή ομοιότητα του ταφικού

τούτου θαλάμου προς εκείνο του αγίου Αθανασίου του Πεντασχοινίτου. Πιθανώτατη χρονολόγηση του τάφου του οσίου Μνάσωνος στον 6ο/7ο αιώνα. Να σημειωθεί, ότι στον ναό της Αγίας Μαρίνης της Ποταμιού σώζεται εικόνα του 19ου αι., η οποία απεικονίζεται όσιο Μνάσωνα ως ασκητή. Υπάρχει πάντως μεγάλη πιθανότητα ο εγχώριος τούτος ασκητής, για τον οποίο καμμία παλαιότερη γραπτή μαρτυρία δεν σώζεται, να ονομαζόταν Ιάσων και όχι Μνάσων, για δύο βασικούς λόγους: Πρώτον, γιατί, τόσο στην τοπική προφορική παράδοση, όσο και στα παλαιότερα κτηματολογικά βιβλία, το προσκύνημα κατονομάζεται «Άις-Γιάσοντας», δηλ. Άγιος Ιάσωνας=Ιάσων. Δεύτερο, επειδή η παλαιότερη ημέρα μνήμης του ήταν η 28η Απριλίου, ημέρα μνήμης των εκ των Εβδομήκοντα αποστόλων Ιάσωνος και Σωσιπάτρου. Και είναι συνηθέστατο το φαινόμενο, όχι μόνο στην Κύπρο, αλλά και πανορθόδοξως, όταν ελησμονείτο η αρχική ημέρα μνήμης κάποιου τοπικού αγίου, να εορτάζεται κατά την ημέρα μνήμης ομωνύμου μεγάλου-γνωστού αγίου (για παράδειγμα, ο ανωτέρω όσιος Βαρνάβας της Βάσας εορτάζεται με τον απόστολο Βαρνάβα, στις 11 Ιουνίου, και οι όσιοι Ιλαρίων και Βαρνάβας της Περιστερώνας τιμώνται στις 21 Οκτωβρίου, ημέρα μνήμης Ιλαρίωνος του Μεγάλου). Εάν ο άγιος εκαλείτο Μνάσων, έπρεπε κανονικώς να συντιμάται μετά του ομωνύμου αρχαίου μαθητού Αγίου Μνάσωνος, επισκόπου Ταμασσού, στις 19 Οκτωβρίου, πράγμα, που μόλις προ τινων ετών καθιερώθηκε, ένεκα εσφαλμένης ταυτίσεως του τοπικού οσίου προς το πρόσωπον του δευτέρου.

Η συνοδεία διευθύνθηκε στη συνέχεια στον μεσαιωνικό (16ου αι.) ναό της αγίας Μαρίνης Ποταμιού, όπου προσεκύνησε και εθαύμασε την ωραία αρχιτεκτονική και ναοδομία του, ρυθμού σταυρεπίστεγου με τρούλλο. Στον ναό μας ξενάγησε πρόθυμα η φιλόθεη κ. Δομνίκη, που μας ανέφερε, συν τοις άλλοις, και σχετικά στοιχεία για την εκεί τιμή του ανωτέρω οσίου Μνάσωνος.

Κατόπιν οι προσκυνητές παρακάθησαν σε γεύμα στο φιλόξενο κέντρο της Βάσας «Αριάδνη», όπου εξυπηρετήθηκαν από την ομώνυμη δυναμική και ευπροσήγορη ιδιοκτήτρια. Σημειωθήτω, ότι σήμερα ήταν 'σήκωσες', ενόψει της του Δεκαπενταυγούστου νηστείας, εξ ου και το πλούσιο γεύμα, και ο παρατεθείς γλυκός Μαραθεύτικος οίνος, ευγενής προσφορά του εγχωρίου Οινοποιείου Αργυρίδη. Μετά την της τραπέζης ευχαριστία, η εκ Θεομόρφου συνοδεία αποχαιρέτισε τον π. Νικόλαο και την οικογένειά του και κατευθύνθηκε στον τελευταίο της ημέρας προσκυνηματικό σταθμό, την ιερά Μονή Τιμίου Σταυρού Ομόδους.

Στην είσοδο της παλαιόφατης και σπουδαιότατης αυτής Μονής μας υποδέχθηκε ο φίλτατος εφημέριος π. Νεόφυτος. Ο ναός και μέρος των κελλίων έχουν προσφάτως ανακαινισθεί. Με πολλή χαρά διαπιστώσαμε το με πόση φιλοκαλία και παραδοσιακή

ιεροπρέπεια έχει ευτρεπισθεί το μεγαλοπρεπές καθολικό της Μονής. Στον ναό προσκυνήσαμε τους τρεις αργυρεπίχρυσους σταυρούς (δύο μετά Τιμίου Ξύλου και ένα με τεμάχιον εκ της αγίας καννάβου, ήτοι του σχοινίου, με το οποίο ο Λυτρωτής του κόσμου προσεδέθη επί του Ξύλου του Σταυρού), καθώς και τα εκεί αποθεσασυρισμένα λείψανα: Την τιμία κάρα και άλλα οστά του μεγαλώνυμου αποστόλου Φιλίππου, των Κυπρίων αγίων Ιλαρίωνος (του νέου;), Ερμογένους, Βαρνάβα του εν Βάση, κ.α. Άξιες σημείωσης οι αριστοκρατικής ρωσικής αναγεννησιακής τεχνοτροπίας δεσποτικές εικόνες του τέμπλου, που αποπνέουν μία ιδιαίτερη πνευματικότητα, και θυμίζουν έντονα τις αντίστοιχες εικόνες του οσίου Γέροντος της Μονής Σταυροβουνίου Διονυσίου Α΄ (Χρηστίδη) (1820-1902). Παρακαθήσαμε κατόπιν στο Μέγα Συνοδικόν (Αρχονταρίκι) της Μονής για κέρασμα. Ωραιότατα διακοσμημένος ο χώρος εκεί με ξυλόγλυπτη επένδυση των αρχών του 19ου αι. Ακολούθησε πνευματική συζήτηση για σύγχρονα θέματα.

Ήταν ήδη 5 μ.μ., όταν η συνοδεία μας πήρε τον δρόμο της επιστροφής εις τα ίδια. Ευχαριστήσαμε εγκάρδια τον Θεό, τον «ενδοξαζόμενον εν τοις αγίοις Αυτού», για την πλούσιά Του ευλογία της σημερινής ημέρας, και συνειδητοποιήσαμε για μία ακόμη φορά, ότι η ευλογημένη μας νήσος αποκλήθηκε οφειλετικά «Νήσος των αγίων» και «αγία Νήσος».

του Αρχιμανδρίτη Φώτιου Ιωακείμ

Πηγή: <http://www.churchofcyprus.org.cy/article.php?articleID=3471>